

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrta leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije

Slovinci, na delo za samostojno jugoslovansko državo!

Mi hočemo lastno državo pod žezlom Habsburžanov, v kateri bomo sami odločevali o svoji usodi. — ta klic odmeva zdaj po vseh jugoslovanskih krajih. Veliko navdušenje za to idejo vlada povsod. Povsod se izjavljajo občine, okrajni zastopi, duhovščina žene in dekleta za združenje vseh Jugoslovancov v eni sami državi pod žezlom vladarske hiše habsburške, v kateri bo Jugoslovanc sam svoj gospodar. Naši poslanci delajo na Dunaju neutrudljivo za uresničenje te velike ideje. Mi vsi pa smo dolžni jih pridno podpirati v tem delu. Najboljše podpiramo mi jugoslovanske poslance v boju za samostojno jugoslovansko državo, ako se glasno izjavimo vsi kakor en mož za zedinjenje vseh Jugoslovancov v svobodni jugoslovanski državi. Potem se lahko naši poslanci pred vsem svetom sklicujejo na to, da celi narod odločno zahteva, da se prejkoprej osnuje samostojna jugoslovanska država pod žezlom habsburškim, v kateri bo slovansko ljudstvo sam svoj gospod.

Zatorej pa danes glasno pozivamo vse rodoljube na Štajerskem, naj storijo takoj odločne korake, da se takoj izrečejo vse slovenske občine za zedinjenje Jugoslovancov v lastni državi v smislu deklaracije jugoslovanskih poslancev z dne 30. majnika 1917. Isto naj storijo tudi slovenski okrajni zastopi v najkrajšem času, kakor tudi č. duhovščina in druge korporacije. Podpise za jugoslovansko deklaracijo pa naj zbirajo med seboj tudi naše narodne žene

in narodna dekleta in sicer po župnijah ter naj podpisane pole v rekomandiranem pismu pošljejo na naslov: „Uredništvo Straže v Mariboru“, odkoder jih bomo poslali naprej. Čim več podpisov je na poli, tem boljše. Za te izjave ni potrebno nobeno posebno besedilo. Napiše se naj na primer na vrhu pole to-le:

„Izjava:

Podpisani občinski odbor (ali pa: Podpisane žene in dekleta župnije I. I.) zahteva, da se prejkoprej združijo vsi Jugoslovanci v samostojno jugoslovansko državo v smislu deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. majnika 1917, pod žezlom slavne habsburške vladarske hiše, ker vidi edino v tem rešitev slovenskega naroda.“

Pod to izjavo naj sledijo podpisi.

Na delo torej in sicer takoj, ker odločilni trenutki se bližajo in nas morajo najti pripravljeni!! Slovenski župani, na dan z izjavami za jugoslovansko državo! Slovenska dekleta, ki ste že tolikokrat pokazale, da ste navdušene za svoj mili narod, vzemite v roke agitacijo in zbirajte podpise žen in deklet; podregajte pa tudi, kjer je potrebno, občinske odbornike, da sforirajo svojo narodno dolžnost. Vašim priključnim besedam se ne bojo mogla ustavljati sicer tudi narodno zaspani slovenski mož!

Kaj bo z mirom?

Vse je že upalo, da bo v Brest-Litovsku res sklenil mir, če ne splošen mir, pa vsaj mir med Rusijo in našimi zavezniki (Avstrijo, Nemčijo, Bolgarijo in Turčijo). A popolnoma nepričakovano so dne 4. januarja prispeli vesti o resnih težkočah pri mirovni pogajanjih v Brest-Litovsku. Prišlo je do s-pora, oziroma nesporazumljenja, med sedanjo rusko vlado in Nemčijo ter zavezniki Nemčije.

Ruska vlada zahteva, naj se mirovna pogajanja ne vršijo več v Brest-Litovsku, ampak v glavnem mestu Švedske, v Stockholmu. Ruska vlada se

izgovarja, da bi bil Stockholm kot nepristransko mesto mnogo bolj pripraven za uspešna pogajanja nego Brest-Litovsk, kateri je sedaj pod nemško oblastjo. Nemški listi so takoj zagnali velik krik proti tej zahtevi ruske vlade in naglašajo, da so očitno Angličani nahujskali Ruse, naj zahtevajo Stockholm kot mesto za mirovna pogajanja.

Nemški državni kancelar grof Hertling je dne 4. t. m. v glavnem odseku poslanske zbornice v Berlinu izjavil, da Nemčija odklanja mesto Stockholm kot kraj za mirovna pogajanja. Nadalje je naznanil grof Hertling, da očita ruska vlada Nemčiji, da poslednja krivo razlaga ruski predlog glede pravice samoodločevanja narodov. Nemčija je se, predno se je začel sklepati mir, pod varstvom svoje vojaške sile upeljala v pokrajini Kuronsko, kjer je samo 7% nemškega prebivalstva, glasovanje, kam hoče v bodoče pripadati ta pokrajina. Kuronski deželni zbor, izvoljen potem ljudskega glasovanja pod varstvom in nadzorstvom pruskega vojaštva, je sklenil z 17 proti 12 glasovom, da hoče odslej pripadati k Nemčiji in ne več k Rusiji. Rusko in ostalo četverosporazumovo časopisje očita Nemčiji, da je postopanje Nemcev glede Kuronske jase dokaz, kako si Nemčija predstavlja pravico samoodločevanja narodov, češ: Nemčiji je le za priklopitev novih pokrajin, a resnična pravica samoodločevanja narodov pa ji je de-veta briga. V kolikor so ti očitki naših sovražnikov proti Nemčiji opravičeni, bodo pokazali bodoči dogodki.

Mirovni odposlanci Rusije in naših držav so sicer dne 4. jan., kateri dan bi se naj zopet pričela pogajanja, dospeli v Brest-Litovsk, a do danes, dne 7. jan., ko to pišemo, še nimamo poročila, ali so pogajanja res prekinjena ali razbita ali ne.

Naši sovražniki, t. j. četverosporazum, v katerem ima glavno besedo Anglija, niti niso odgovorili na poziv ruske vlade, naj se do dne 4. jan. izjavijo, ali se bodo udeležili mirovni pogajanj v Brest-Litovsku.

Angleški ministrski predsednik lord Zorž je dne 4. jan. podal značilno izjavo, v kateri je označil angleške mirovne cilje. Lord Zorž pravi med drugim: „Prva zahteva angleške vlade in njenih zaveznikov je popolna upostavitve Belgije s povrnitvijo škode in priznanjem ljudskega prava. Potem pride upostavitve Srbije in Črne Gore, zasedenih pokrajin

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Ta gospod bo ostal v spominu vsakemu izmed nas, kateri smo mu tlačanili in katere je bičal ter nam pripogibal hrbte v prah pokorne ponižnosti in strahu.

Po preteku 21 dni artilerijskih in pehotnih bojov so se pomirili naši sosedje Rusi kar na enkrat. Pognali so na tisoče žrtev in smrt in pogibelj, a priborili si niso niti pedi zemlje.

Ko so prekinili Rusi svoje navale, smo prejeli tudi mi povelje: odkorakati iz Rarancz v sosednjo vas Toporoutz. V noči, predno smo odpotovali, smo pokopali padlega kadeta dr. Adamiča. Ob zidu oadotne cerkve sem pustil izkopati grob. Zavili smo mrliča v šotorno platno in naši pionirji so spuščali mrliča polagoma v grob.

Pogrebi so ravno sklonili globoko glave, da spustijo žrtev na dno, pa je prihušnila po zrak krogla in — pač! — zasadila se je enemu pogrebcu naravnost v glavo. Trenutno je omahnil in padel v znak v grob na mrliča. Moško krepko travo, ki je potresavalo bolesto, z rokami je pulil avlečovo obleko. Grgrati in vreti mu je začelo v prsih — umiral je! Počakali smo še dvanajst ur in zagrebli v skupen grob mrliča in pogrebec.

Temu podobni prizori so se dogajali večkrat na bojišču. Krogla, ki trči preko bojne erte v ozadje, so presneto nevarne, ker poljubi taka jeklena para človeka, če se slučajno srečata, nevarnost v glavo ali pa v trebuh. Na onem ponočnem pohodu

z Rarancz v Toporoutz smo izgubili na ta način nekaj mrtvih in precej ranjenec.

Tako razsežne vasi kot je Toporoutz, nisem zasledil nikjer. Je kar celo slavnostno mesto, po katerem mora romati človek nekaj dni, predno se mu privadi v toliko, da se potem spozna in lahko pogodi svoj stan. Vas diči krasna pravoslavna cerkev. Moderna stavba, dozidana v letu 1914. Po velikosti in ličnosti presega ta božji hram pač vse pravoslavne, kar sem jih kdaj videl.

V Toporoutzu smo se nastanili, da bi popravili in pokrpali vsled bobnečega ognja poškodovane in porušene postojanke. Ne bom hvalisal po nepotrebnem svojega regimenta, a bodi mi pribita v čast: ni umel pač nikdo tako lepo graditi strelskih zakopov kakor ravno naši ljudje. Radi te naše vrline in prednosti smo romali po celi Galiciji in Bukovini, da popravimo in prenapredimo postojanke. Seveda so naši siromaki kleli to svojo umetnost, ki jim je brusila pete, izžemala potne srage in jim iztiskala krvave žulje. Je nekaj bridkega: delaj, robotaj in se trudi po živinsko noč in dan. Ko si pa enkrat izkopel in opremil svoj kot, kamer bi lahko položil — svojega rojstva utrjene ude, pa: hajdi naprej! A na tvojem prostoru pa bo počival kdo drug, ki se ni trudil in ni delal. S popraviljem in kopanjem teh strelskih jarkov smo se ukvarjali skoro celi leti 1915 in 1916. So nam pač rekali, da smo dobri delavci, a slabi vojaki. Trpeti smo pa morali kot vojaki in delavci.

V Toporoutzu je začelo tudi snežiti in snežilo je kar ves teden dan in noč. Bril in tulil je severni veter ter kolobaril in gromadil sneg v neprehodne zameti. Naši ljudje so razmetavali sneg, delali tazi, pa je bilo vse zastoj, ker je prehudo meo. Sneg in zameti so pretvarjali že itak ogromno vas

v nekako blodišče. Pogodil sem le tedaj v svoj stan, če sem se oprijel žice našega telefona.

Ko se je pa enkrat zjasnilo nebo, nam je buknal v obraz mraz, kakoršnega poznaš le ti severni kraji. Veter nam je naganjal ledeno sapo do kosti, da so mi zašklepetali zobje, če sem se le malo upal izpod strehe. Dobro sem pretuhtal vsak korak, katerega sem bil prisiljen stopiti na vso. Od zunaj mraz, da mi je zastajala kri; v kočuri pa me je drčal in ujedal oberst bolj nadležno kot uši.

V tem preklicanem Toporoutzu sem se do dobra ovical za nekaj let po mrazu in jezičnem biču, katerega je vihtel po meni naš škiljavi gospodar. Ded je bil še bolj zadregast, ker sta ga priklopala mraz in sneg v kletko štirih sten, da ni mogel lažiti po vasi. Preganjal si je kilometre dolgega časa s centi moje potrpežljivosti, katero je preizkušal od zore do mraka.

Našemu staremu ni prišlo to zimsko, brezdelno čepenje v Toporoutzu. Vedno je jadikovalo tožil, da se krši z brezdelnostjo vojaški red. Iz našega polka bo postala s časom nepokorna delavska sodr-ga, ki ne bo več za vojaško službo in za boj. Dregal je tako dolgo na višjih mestih, da so ugodili ti njegovi prošnji in nas odpoklicali iz Toporoutza v znano Sadagoro. Tukaj bi naj ne izmetaval polk — strelskih lukenj, ampak se vežbal in uril v vojaških strokah. Novi oberst bi naj preustrojl nas dala, ce v prave vojaške od pet do glave.

Sadagora je čer noviško predmestje in nekako Abrahamovo naročje. Gnezdo, zavetišče vseh bukovinskih židov. Kristijanov biva tukaj bore malo, samo pravoverni židje v dopetnih kaftanih, neobritih obrazov in za ušesi nadolgo v svedrih strkoljenih las. Sadagora je slovela že dolgo pred vojno po takozvanem čudodelnem rabiju, ki je posedal tu svoj

Francije, Italije in Rumunije ter popolno odpoklicanje tujih armad iz teh ozemelj. Popraviti se morajo krivice, storjene posameznim narodom in državam. (Tukaj misli lord Zorž na krivice, ki jih je bil storila Nemčija raznim državam tekom vojne.) To je temeljni pogoj stalnega miru. Franciji se mora popraviti škoda, napravljena v vojni leta 1870-1871. Če sedanji vladajoči krogi Rusije nastopajo po svoji brez ozira na zaveznike, tudi nimajo sredstva, da bi zabranili nesrečo, ki bo Rusijo gotovo zadela. Potrebna je za vse poljske pokrajine neodvisna Poljska. Razkosanje Avstro-Ogrske ne spada k angleškimi vojnimi ciljem. Avstro-ogrski narodnosti pa morajo dobiti resnično avtonomijo. Tudi italijanske zahteve po združenju njih rojakov se morajo izpolniti. Isto velja i za Rumunijo. Če se bodo izpolnile te opravilne zahteve, bo Avstro-Ogrska moč, ki bo pospešila mir in svobodo Evrope, dočim je sedaj samo orodje obsojevalne pruske vojaške sile! Anglija tudi nimaa ničesar proti obstoju Turčije s Carigradom kot glavnim mestom, a zahteva se za vse ladje prost prehod iz Črnega v Sredozemsko morje. Nadalje zahteva Anglija, da dobijo narodi turških pokrajin: Arabije, Armenije, Mezopotamije, Sirije in Palestine posebne narodne slobodščine. O bivših nemških kolonijah naj odloči posebna komisija, ki se mora ozirati na želje prebivalstva teh pokrajin. Anglija hoče stalen mir, a se morajo v letošnji poprej izpolniti trije pogoji: Varovati se mora veljavnost sklenjenih pogodb, uveljaviti se mora pravica samoodločevanja narodov in omejiti se mora oboroževanje ter možnost zopetnega izbruha vojne.

Francoski ministrski predsednik pa je isti dan izjavil, da se hoče Francija v družbi z Anglijo, Italijo in Ameriko boriti naprej do popolne zmage in do poraza Nemčije.

Iz tega je razvidno, da je malo upanja, da bi se sedaj sklenil mir, kakoršnega si želi Nemčija. Vprašanje o samoodločbi narodov bo igralo pri mirovnih pogajanjih, ali se že ista vršijo sedaj ali nekaj pozneje, najvažnejšo vlogo. Ruska vlada vstraja pri tej zahtevi, istotako tudi Anglija. Stališče Nemčije in Avstrije glede samoodločbe narodov še ni popolnoma jasno označeno. Upamo pa, da bodo naši državniki v tem vprašanju celo prekosili naše sovražnike in bodo dovolili Slovanom in drugim tlačnim narodom iste pravice kot Nemcem i Madžarom. Slovani smo v vsakem oziru tekom cele vojne izvrševali v polni meri svoje domovinske in državljanske dolžnosti in torej smemo s popolno pravico zahtevati svojo narodno samostojnost in svobodo. Mi Jugoslovani smo bili in hočemo vedno ostati zvesti habsburški vladarski hiši, a dati se nam mora zaželjena svobodna Jugoslavija pod žezlom cesarja Karla I.

Noveravnalne cene za vino.

Glede cen za vino nas je prosilo več vinogradnikov, naj se enkrat pojasnimo v „Slov. Gospodarju“, kako je razumeti ravnalne ali primerne cene, ki jih je določila dunajska osrednja komisija. V naslednjem prinašamo strokovnjaški spis kranjskega kletarskega nadzornika g. B. Skalicky. Priznani strokovnjak piše:

Dunajska centralna komisija za preskušanje cen je dosedanje ravnalne cene za vino razveljavila in je v vseh avstrijskih deželah določila sledeče nove ravnalne cene za srednje vino:

Za srednje vino avstrijskega izvora pri prodaji po pridelovalcu od kleti pridelovalca za hektoliter 300 K.

Za srednje vino avstrijskega ali ogrskega izvora pri prodaji v vseh kronovinah izveniši Češke: a) za veletrgovino: za vino v sodih belo 375 K, rdeče 395 K za hektoliter; za vino v steklenicah po sedem desetink litra belo 4 K 20 v, rdeče 4 K 30 v za steklenico;

b) v gostilni ali v nadrobni trgovini: vino iz sodov, belo za liter 4 K 60 v, rdeče 4 K 80 v; za vino v steklenicah po sedem desetink litra, ako se prodaja gostom za porabo v gostilniškem prostoru, belo 5 K 80 v, rdeče 5 K 90 v za steklenico, ako se pa prodaja čez ulico, oziroma v trgovini na drobno, belo vino 5 K, rdeče 5 K 10 v za steklenico.

Za vino, ki ga toči pridelovalec „pod vejo“, je določena cena 3 K 20 v za liter.

Za srednje vino se smatra vino, ki je po izgledu, duhu in okusu brez napak in ima kot belo vino 9-10, kot rdeče vino (črnina) 10 do 11 volumnih, t. j. prostorninskih odstotkov alkohola. Za vina, ki so šibkejša kot srednja, veljajo pri prodaji po pridelovalcu od njegove kleti naslednje ravnalne cene:

Ako ima belo vino 8-9, oziroma rdeče vino 9-10% alkohola, 270 K za hektoliter; ako ima belo vino 7-8, oziroma rdeče 8-9% alkohola, 240 K za hektoliter; ako ima belo vino 6-7, oziroma rdeče 7-8% alkohola, 210 K za hektoliter; ako ima belo vino 4-5, oziroma rdeče 5-6% alkohola, 150 K za 1 hektoliter.

Za vino iz naravnost rdečih, ameriških vrst grozdja, n. pr. Izabela, ali pa iz drugih manj vrednih sort je določena cena 100 K za hektoliter.

Kakšen razloček je tedaj med prej postavljenimi in sedanjimi ravnalnimi cenami? Prej postavljena cena za srednje vino je bila za pridelovalca pri nas enaka kot sedaj, t. j. 300 K za hektoliter od kleti. Ni pa bilo povedano, kaj da je razumeti pod izrazom srednje vino. Sedaj nam predpis jasno pove, kaj da je razumeti pod srednjim vinom, namreč vino brez vseh napak, ki ima, ako je belo, 9-10, ako je pa rdeče ali črnina 10-11 prostorninskih ali volumnih odstotkov alkohola. Naša boljša, pozna trgana bela vina so letos gotovo dosegla in celo prekoračila to množino alkohola (9-10%). Rdeče vino ali pa črnino bo pri nas redkokje dobiti, da bi imela nad 10% alkohola, tedaj bo redkokje mogoče zahtevati za njo na podlagi predpisanih cen po 300 K za hektoliter. Največ bo pri nas dobiti rdečega vina z 9-10% alkohola, za katerega pa je določena cena 270 K za hektoliter.

Iz vsega tega vidimo, da so vinske cene, določene z novo naredbo osrednjega urada za preskušanje cen, za pridelovalca znatno znižane.

Cene pa, ki veljajo za vinskega trgovca in za gostilničarja, oziroma za nadrobno trgovino, so bistveno drugače urejene kot s prejšnjo naredbo.

Medtem ko je smel trgovec ali gostilničar po-

zapazi vse te malenkostne pomanjkljave koj na prvi pogled. Lepo mi je odgovoril in me dobro podučil tako-le:

„Če imate nalog pregledati več regiment, si morate celo inspekcijo razdeliti. Jaz n. pr. pogledam pri vsaki stotnji na kaj drugega. Si določim: Tu-faj bom zasajal oči samo v knofe, tamkaj le v puške, zopet drugod samo v nahrbtnike itd. Pri tem tako razdeljenem opazovanju takoj zapazim: Halt! Temu možu manjka to, onemu to itd. Seveda, častniki in ljudje mislijo, da sem vsegaviden, če zalotim enega pri pomanjkljivih knofih, drugega pri predolgih lasih itd.“

Stari je bil zvit po lisiče. Meni je zaukazal na navaden delavnik sv. mašo s pridigo na prostem pri 27 stopnjah mraza. Sem menil, da se mi mora po posmrditi nšesa, nos ter prsti, pa sem preстал le preizkušnjo brez vsake osmole jaz, častniki in moštvo. Muštral nas je gospod z neizprosljivo strogostjo cele tri tedne, da smo stali kot sveče ravno in se vedli vsi mirovno vojaško. Iz delavcev smo se prelevili v snegu in mrazu v vojake, ki bi se bili lahko kosali, kar se tiče kretanja, s samo dvorno stražo cesarskega Dunaja. Strogost in pokorščina ste dve prekli, s katerima se oklesti s časom vsak nered in nepotrebna razvada.

Že zgoraj sem bil omenil, da je v bližini Sadagore bukovinska prestolnica Černovice. Za našega vežbanja v Sadagori sem večkrat posetil to lepo mesto. Leži ob Pruthu in je pozidano na in krog holma. Notranjščina mesta je lična, snažna in prikupljiva. Zastopane so v mestu vse avstrijske narodnosti; govori se pa izvečine le nemški.

Največji ter trajen utis je napravila na mene palača černoviškega metropolita in pravoslavna katedrala. Cela ogromna stavba je stala državo na milijone. Pravoslavni popje so bili z menoj prijazni in so mi razkazali vse zanimivosti in dragocenosti in povabili so me celo k svoji mizi, kjer sem nezadno dobro jedel, pil in se pristrčno zabaval.

prej pribiti k nakupni ceni gotove odstotke kot zaslužek, se mu zdaj brez ozira na nakupno ceno prodajne cene za vino naravnost predpisujejo. Seveda so te cene le ravnalne in zato se smejo prekoračiti, ako more prodajalec, boditi da je pridelovalec, trgovec ali gostilničar, to zvišano ceno primerno utemeljiti, oziroma zagovarjati. Zlasti bo pa lahko zahteval vinogradnik primerno višje cene za fina, sortirana bela vina, ki imajo gotovo nad 10 volumnih odstotkov alkohola. Takih vin bo letos precej, posebno tam, kjer se niso vinogradniki s trgatvijo prenačili. Podpisani je sam v novomeški državni trtnici, ki leži na mestnih njivah, pridelal most, ki je kazal 20% sladkorja, kar odgovarja 12% alkohola. Seveda je bil ta most iz finih vrst, pozno potrgane-ga grozdja.

Ker so tedaj vinske cene sedaj urejene po množini alkohola, ki ga vino vsebuje, je treba tudi to stran nekoliko pojasniti.

Iz sladkorja v moštu se razvija pri kipeju alkohol. Ako ves sladkor pokipi, ima vino več alkohola, kakor če le deloma pokipi in če ostane vino še sladko, kot se je to letos pri mnogih naših finih vinih zgodilo. Taka sladka vina po nižjih cenah zahtevati bi bilo nepravilno. Sladkor se v tem slučaju mora preračunati na alkohol, pri čemer se vsak odstotek sladkorja računa za 6 desetink % alkohola.

Iz enega kilograma sladkorja v moštu se namreč razvije pri kipeju približno pol kilograma ali 6 desetink litra alkohola. Most, ki je n. pr. kazal po klosterneburški mošni tehtnici 15% (t. j. 15 kilogramov sladkorja v 100 litrih mošta), bo dal, kadar bo popolnoma pokipel, vino, ki bo imelo 15krat šest desetink, t. j. (15krat 6 je 90 : 10) 9 prostorninskih (volumnih) % alkohola, ali drugače rečeno, 9 litrov alkohola v 100 litrih vina. Tako belo vino, če je si-cer brez napak, bi smel tedaj prodajati vinogradnik po 300 K hektoliter od kleti, vinski trgovec na debelo po 375 K hektoliter, gostilničar pa po 4 K 60 v liter.

Rdeče vino v tej kakovosti bi smel vinogradnik prodati samo po 270 K hektoliter, seveda tudi vinski trgovec in gostilničar primerno ceneje kot belo.

Kdor ima moštno tehtnico in je mošt tehtal, ta si bo tedaj lahko izračunal, koliko alkohola da ima njegovo vino in po čem ga sme prodajati.

Kdor pa tega ne ve, mora alkohol v vinu določiti.

Najbolj zanesljivo ali natančno se določa alkohol v vinu s pomočjo destilacije ali pa s pomočjo ebulioskopa. Na ta način alkohol določati pa zlasti vinogradnik ne bo mogel, ker je k temu treba ne le potrebnega znanja, temveč tudi dragih aparatov.

Za to so kompetentna kmetijska preskušališča (n. pr. v Ljubljani in v Gradcu). Tudi podpisani je pripravil, kolikor mu čas dopušča, proti primerni odškodnini prevzeti tako natančno določanje alkohola v vinu. (Opomba uredništva: Stajerski vinogradniki se lahko v tem oziru obračajo na deželno kmetijsko šolo v St. Juriju ob južni žel., na vinarsko šolo v Mariboru, ali pa na državnega kletarskega nadzornika g. Riharda Petrovan v Mariboru.)

Za navadno pa bode zadostovala priprosta naprava, ki jo pod imenom vinomer ali vinometer prodaja Kmetijska družba v Ljubljani. Z vinometerom se da vino na alkohol preiskati jako hitro, v par minu-

sedež, svoj gradič. Bil je to žid, ki se je odlikoval po svoji izvanredni modrosti, nadarjenosti in pre-tkanosti.

Judje so ga čislali, spoštovali, da, naravnost sboževali kot preroka. Kar so za nas Slovence Mar-jine božje poti, je bila Sadagora, gradič čudotvor-nega rabija, za žide. Romali so k njemu na tisoče, da so poslušali iz njegovih prerokskih ust nauke in nasvete. Prerok je bil seveda bogatin in stanoval je v lično bogatem gradiču kot kak malik. Ko je zatis-nil stari čudotvorec pred leti oči, je prešla njegova vsemodrost in vseveda na njegovega nečaka. Ta je bil star tedaj, ko je izbruhnila vojna, komaj 17 let, a kljub mladosti je bil mali bog bukovinskega ži-dovstva. Prerokski stolec so mu izpodmaknili Rusi, ki so leta 1914 zasedli Sadagoro. Čudodelnik jih ni čakal v svojem kraljestvu, ampak jo je potegnil na Dunaj, kjer se menda danes kramari ter trži svojo v zvezde kovano modrost. Rusi so mu oplenili nje-gov gradič do golih reber. Sploh vsa Sadagora je ispela močno vsled ruskega napada.

V tem mestu je velika ulanska vojašnica, ki je vsled sovražne zasede močno poškodovana. V leto razdrapano kasarno so vtaknili naše vojaštvo z na-logo, da si naj mi sami razvaline popravimo in po-krpamo.

Oberst se je nastanil s celim stabom v šoli. Tukaj se je začelo po dveletni vojni vežbanje ter ekserciranje, da so pokale vsakemu kosti. Stari se je zaklel, da nas bo preustrojlil v vzor-vojake. Vsa-ko jutro sem spremljal gospoda na vežbališče, kjer se je zadiral in zmerjal častnike in vojaštvo. Obču-čeval sem pogostokrat našega očma, kako je zapazil na vežbališču že od daleč vsako nerednost. Komaj da prijezdila h kaki kompaniji, pa je že kričal na njim oddaljenosti:

„Temu možu manjka knof!“

„Ta ima predolge lase!“

„Oni nima pravilno zvite očeje itd.“

Sam se ojunačil in ga vprašal, kako da on li

Černovice zaslužijo res, da si jih človek vsaj enkrat ogleda. Pač pa je moralno življenje za vsa vojne pod ničlo. Ni čuda, ker leži mesto oddaljeno od fronte komaj dobrih 12 km in je zbirališče vse moške in ženske propalosti. Več žrtev nego vsi bukovinski boji so zahtevale in požrle v tej vojni Černovice.

Iz Sadagore so nas odposlali ob bukovinsko-rumunsko mejo, v selo Buda-Mahala. Tukaj ob rumunski meji sem našel meni nerazumljivo mešanico. Navadno ležijo po dve vasi jedna tik druge; jedna je čisto rusinska, druga rumunska. Prebivalci že bi-vajo stoletja skoro skupaj, a Rumun ne razume Ru-sina, Rusin ne Rumuna, pa vendar le izhajajo, se ne zatirajo med seboj in se ne sovražijo. V te na-selbine bi naj poromali v šolo naši Nemci, da bi si zasadiji v srce, kaj se pravi: Ne zatiraj sosedu, če tudi ti ni brat po jeziku in mišljenju.

Ob rumunski meji je poveljeval svojo brigado dolgo časa znani oberst Papp. Ko smo dospeli tjakaj mi, je odšel Papp na dopust; vodstvo ondotne bojne črte je prevzel za 21 dni naš stari. Dva bataljona našega polka sta zasedla postojanke, stab pa se je nastanil v rumunski vasi Mahala.

Rusi so bili oddaljeni od naših zakopov več nego 1000 korakov, radi te razdalje je vladal mir med obema strankama. Tuintam je počil kak strel iz topa, da nas je opomnil: še ni prišel iz Noeto-ve barke vojne mirovni golobček.

Postojanke so bile izkopane vzorno in lepo o-fusno opremljene. Jarki strelski kot dohodni so bili vsi prepleteni z vrbovim šibjem. To pletenje pa ni bilo izvršeno po vzoru naših plotov, ampak narav-no s ameto z raznimi okraski iz rdečih, rumenih in belih šib. Častniške podzemeljske kolibe so bile urejene skoro razkošno in razsvetljene električno. Ta električni tok je bil napeljan po kablju pod zemljo iz Černovic.

(Dalje sledi.)